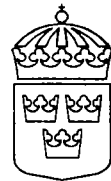

Socialutskottets yttrande

1991/92:SoU2y

Privatisering av statligt ägda företag m.m.

1991/92
SoU2y

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har berett socialutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1991/92:69 om privatisering av statligt ägda företag, m.m. jämte motioner, såvitt propositionen och motionerna rör utskottets område.

Socialutskottet begränsar sitt yttrande till frågan om privatisering av statens hundskola (efter bolagsbildning) och statens bakteriologiska laboratorium (efter bolagsbildning), som behandlas i propositionen, och frågan om privatisering av Apoteksbolaget AB som tas upp i en motion.

Socialutskottet

Propositionen

I propositionen föreslås regeringen få riksdagens bemyndigande att genomföra försäljning helt eller delvis av statens aktier i 35 i en bilaga angivna aktiebolag eller att sälja delar av företag i vilka staten äger samtliga aktier. Bemyndigandet bör, enligt propositionen, även avse möjlighet för regeringen att verka för en minskning av statens ägarandel t.ex. genom att tillstyrka en nyemission till andra än staten. Regeringen bör vidare ha möjlighet att välja lämplig tidpunkt att genomföra försäljningarna i den takt som är affärsmässigt fördelaktig. Det praktiska genomförandet av försäljningen måste, enligt propositionen, hela tiden anpassas till förutsättningarna i det enskilda fallet och de aktuella förhållandena i omvärlden.

Av bilagan framgår att regeringen vill ha ett bemyndigande att efter bolagsbildning helt eller delvis sälja statens hundskola och statens bakteriologiska laboratorium.

Motionerna

I motion 1991/92:N18 av Elvy Söderström m.fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utförsäljning av statens hundskola. För att uthålligt upprätthålla en hundproduktion av önskad omfattning och kvalitet är det enligt motio-

närernas uppfattning nödvändigt att staten äger majoriteten (minst 51 %) av aktierna i statens hundskola. Risken för att en eller flera privata ägare avyttrar hela verksamheten måste också tas i beaktande enligt motionärerna.

I motion 1991/92:N21 av Lennart Fridén (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om privatisering av Apoteksbolaget. Motionären anför att redan nu kunde fler företag ha tagits med i regeringens förslag om privatisering av statligt ägda företag. Apoteksbolaget är ett sådant företag.

Tidigare behandling

I betänkandet 1991/92:SoU9 behandlar utskottet proposition 1991/92:7 om ombildning av statens hundskola till aktiebolag och proposition 1991/92:25 bilaga 4 punkt 2 om den ekonomiska regleringen vid ombildning av statens hundskola till aktiebolag.

Utskottet tillstyrker i betänkandet regeringens förslag i proposition 1991/92:7 att ombilda statens hundskola till aktiebolag. Utskottet tillstyrker vidare förslaget i proposition 1991/92:25 bilaga 4 till principer för den ekonomiska regleringen av ombildningen och tillstyrker ett bemyndigande till regeringen att vidta de åtgärder som behövs i samband med avvecklingen av myndigheten statens hundskola samt för att genomföra förslaget om bildandet av ett aktiebolag. Slutligen tillstyrker utskottet ett förslagsanslag för *Medel för ombildning av statens hundskola till aktiebolag* på 7 000 000 kr. i tilläggsbudget I för budgetåret 1991/92.

Socialutskottets bedömning

Socialutskottet delar regeringens syn att statens främsta uppgift inom näringspolitiken är att ange ramar och regelsystem för näringslivets verksamhet och bidra till att skapa betingelser för långsiktig tillväxt. Utskottet delar också uppfattningen att endast företag som bedriver kommersiell verksamhet och som arbetar på konkurrensutsatta marknader bör bli föremål för försäljning.

Utskottet, som i betänkandet 1991/92:SoU9 behandlat frågan om bolagisering av statens hundskola, ser positivt på att *statens hundskola* efter bolagsbildning öppnas för privat ägande. Utskottet anser att det bör ankomma på regeringen att finna formerna för detta och avgöra hur stor del av aktierna i bolaget som bör kunna försälas mot bakgrund av de samhällsintressen statens hundskola har att tillgodose. Utskottet har alltså ingen erinran mot propositionens förslag i denna del men föreslår att motion 1991/92:N18 (s) avstyrks.

Statens bakteriologiska laboratorium (SBL) har såväl myndighetsfunktioner, såsom t.ex. epidemiologisk övervakning, som produktionsverksamhet, såsom t.ex. tillverkning av vacciner. Utskottet har inhämtat att regeringen den 28 november 1991 har gett direktiv till en utredning om ett nationellt smittskyddsinstitut. Denna del avses sålunda inte privatiseras. Regeringen har också uppdragit åt SBL att lämna förslag om hur produktionen av vacciner m.m. skulle kunna drivas i

aktiebolagsform. Utskottet anser att i denna del regeringens förslag bör uppfattas som en begäran om godkännande av att den del av SBL som avser produktion av vacciner m.m. får ombildas till aktiebolag och att detta bolag senare helt eller delvis får försäljas.

Utskottet ser inga principiella hinder mot att de vaccinproducerande delarna m.m. av SBL överförs i bolagsform. Utskottet har inte heller någon invändning mot att ett sådant bolag helt eller delvis säljs. Utskottet har med det angivna förtydligandet inte heller någon erinran mot propositionens förslag i denna del.

Socialutskottet har inhämtat att vissa frågor om *Apoteksbolaget ABs* verksamhet för närvarande övervägs i regeringskansliet. Utskottet anser att riksdagen inte bör föregripa dessa överväganden. Utskottet föreslår därför att motionen 1991/92:N21 avstyrks.

Stockholm den 3 december 1991

På socialutskottets vägnar

Bo Holmberg

I beslutet har deltagit: Bo Holmberg (s), Sten Svensson (m), Anita Persson (s), Ulla Orring (fp), Ingrid Andersson (s), Rosa Östh (c), Rinaldo Karlsson (s), Ingrid Hemmingsson (m), Johan Brohult (nyd), Jan Andersson (s), Leif Carlson (m), Maj-Inger Klingvall (s), My Persson (m), Hans Karlsson (s) och Cathrine Pålsson (kds).

Från vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Gudrun Schyman (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Avvikande mening

Bo Holmberg, Anita Persson, Ingrid Andersson, Rinaldo Karlsson, Jan Andersson, Maj-Inger Klingvall och Hans Karlsson (samtliga s) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet delar också" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utgångspunkten skall vara att skapa bästa möjliga förutsättningar för varje företag. Riksdagen förutsätts härvid få ett inflytande över de beslut som skall fattas beträffande organisation och verksamhet i statliga företag, vilket den nuvarande regeringen vill frånta riksdagen.

Mot bakgrund av de samhällsintressen som *statens hundskola* har att tillgodose är det viktigt att staten innehar en aktiemajoritet i bolaget. Detta ger riksdagen en möjlighet att också fortsättningsvis besluta om inriktning och kvalitet utifrån de mål samhället ställer på verksamheten. Ett enigt socialutskott ställde sig bakom dessa principer vid

behandlingen av proposition 1991/92:7 om ombildningen av statens hundskola till aktiebolag. Utskottet anser att motion 1991/92:N18 bör bifallas.

Mot den bakgrunden avstyrker utskottet bifall till proposition 1991/92:69 i denna del. Riksdagen kan inte samtidigt inta två delvis olika ståndpunkter. Förslag om eventuella ytterligare förändringar av hundskolan bör i vanlig ordning föreläggas riksdagen efter en särskild beredning.

Socialutskottet konstaterar att regeringen efter överlämnandet av proposition 1991/92:69 om privatisering av statligt ägda företag, m.m. nu också beslutat att i särskild ordning utreda statens bakteriologiska laboratorium (SBL).

Socialutskottet anser att den här beslutsordningen inte är korrekt. För det första är SBL en myndighet och inte ett statligt bolag. För det andra kan inte riksdagen ge regeringen en helt öppen fullmakt utifrån en enbart näringspolitisk proposition om att bolagisera SBL.

Socialutskottet anser att kommande förslag från regeringen om SBL skall avvaktas och att propositionen därför nu bör avstyrkas i denna del.

Meningsyttring av suppleant

Meningsyttring får avges av suppleant från vänsterpartiet, eftersom partiet inte företräds av ordinarie ledamot i utskottet.

Gudrun Schyman (v) anför:

Jag anser att proposition 1991/92:69 bör avstyrkas med hänvisning till vänsterpartiets motion 1991/92:N22. Enligt vänsterpartiet kan det inte vara riktigt och rätt att med *ett* beslut delegera rätten att utan motiv i det enskilda fallet privatisera verk och företag.